

I. Függelék

Az Elnök HF/25000-9/2012. számú határozatában fenntartott indokolatlanul magas díjak alkalmazásának tilalma kötelezettség ellenőrzésére vonatkozó módszertan

A HF/25000-9/2012. számú határozat rendelkező rész a) pontjában meghatározott kötelezettség ellenőrzése a gazdaságstatisztikában általánosan ismert és használt árindexszámítás módszerével történik. A módszer az ellenőrzésre kijelölt időszakban (tárgyidőszak) megfigyelt átlagos árszintet hasonlítja össze az ellenőrzés alapját képező időszakban (bázisidőszak) megfigyelt átlagos árszinttel. A bázisidőszak és a tárgyidőszak általában célszerűen egy teljes naptári év, de szükség esetén ettől eltérő időszak is használható.

A kötelezett szolgáltató egyes díjcsomagjaiban szereplő díjelemek (egyedi szolgáltatások) tárgyévi/bázisévi átlagárainak hányadosai képezik az egyedi árindexeket, amelyek valamilyen fajta súlyozott átlagából áll elő a kötelezett szolgáltató ún. aggregált árindexe. Az ellenőrzés során az aggregált árindexet kell összevetni a KSH által megadott árindexszel.

A lefolytatandó ellenőrzési eljárás módszertanának részleteit a következők foglalják össze:

1. Az indexképzésben szerepet játszó díjelemek

A hozzáférési piacokon megfigyelhető díjelemek az egyszeri (bekapcsolási/belépési, illetve egyéb egyszeri hozzáférési díj) és a havi előfizetési díj.

A hozzáférési díj azon összeg, aminek megfizetése nélkül az igénybe vevő nem képes a nyilvános távbeszélő forgalmi szolgáltatáshoz való hozzáférésre, azaz a forgalmi szolgáltatások igénybevételére, hívások indítására és fogadására. A hozzáférési díj fogalma tehát független attól, hogy milyen egyéb (esetleg forgalmi) kedvezmények kapcsolódnak hozzá.

A határozatlan időre szóló, előfizetői szerződések alapján fizetett előfizetési díjak hozzáférési díjnak minősülnek, függetlenül a helyi hurok megvalósításának technológiai módjától.

Az utóbbi években megjelenő, több szolgáltatást egy csomagban kínáló komplex díjcsomagok kezelése árindex-számítási szempontból nem okoz módszertani változást, amennyiben a JPE cégek az árellenőrzéshez kért adatokban a hangszolgáltatásra eső hozzáférési díjelemet elfogadhatóan elkülönítik. A hozzáférési bevétel megosztásának elfogadható módszere:

- az adott csomag bevételeinek megosztása a csomagot alkotó szolgáltatások önálló árainak arányában, illetve
- önálló árak hiányában a szolgáltatáselemek értékének meghatározására szakértői becslés, számítás használható fel, melyet a szolgáltatótól kell bekérni. A becsült értékek a Hatóság rendelkezésére álló információk alapján ellenőrizhetők, indokolt esetben módosíthatók.

2. A törtidőszaki díjcsomagok kezelése

Olyan díjlem egyedi árindexének megállapítása, amely nem létezett folyamatosan a bázisidőszak elejétől a tárgyidőszak végéig (tehát a bázisidőszak kezdete után keletkezett és/vagy a tárgyidőszak vége előtt megszűnt), speciális eljárást igényel. Az árindex számításához ugyanis szükség van arra, hogy a bázis- és a tárgyidőszak megfeleltethetők legyenek egymással.

Ennek egyik megoldása a tört időszak mennyiségi adatainak kipótlása a teljes időszakra ún. helyettesítés révén, feltételezett helyettesítő mennyiségek számításával. Helyettesítő szolgáltatásként minden olyan díjlemet (egyedi szolgáltatást) használni kell, amely a helyettesítés időszakában egyáltalán létezett, mégpedig azoknak a helyettesítés időszakában igénybe vett tényleges arányában. Ha azonban valamely törtidőszaki díjlem (egyedi szolgáltatás) esetében egyértelmű információ van egy másik díjlemmel (egyedi szolgáltatással) való összefüggésre, amely bizonyítható módon dokumentált és a tényadatokkal is alátámasztott, akkor a helyettesítő mennyiség becslése során ezt az összefüggést figyelembe kell venni.

3. Árindex-formula

Az egyedi árindexek aggregálása, súlyozása során az alábbi Törnquist árindex formulát használom:

$$\hat{p}_s = \exp\left[\sum_{i=1}^n (\bar{r}_i * \ln \hat{p}_i)\right]$$

ahol:

\hat{p}_s az összesített (aggregált) árindex,

\hat{p}_i az egyes összetevő sorok elemi (egyedi) árindexe,

n az összetevő sorok száma,

\bar{r}_i az egyes összetevő sorokhoz tartozó relatív bevételek számtani átlaga, azaz:

$$\bar{r}_i = \frac{1}{2} \left(\frac{B_{0i}}{\sum_{i=1}^n B_{0i}} + \frac{B_{1i}}{\sum_{i=1}^n B_{1i}} \right)$$

ahol:

B_{0i} az i-edik sorhoz tartozó bevétel a bázis-, illetve

B_{1i} a tárgyidőszakban

4. A figyelembe vett díjcsomagok számának korlátozása

Az 1. piac számos díjcsomagjának, előfizetés típusának (hozzáférési díjelemeknek) ellenőrzése az árindex számításokat igen terjedelmessé teheti, amihez hozzájárul a helyettesítés számításának összetettsége is. Emiatt a vizsgálatba az aggregálás során csak addig vonom be a különböző díjcsomagokat, előfizetés típusokat, ameddig bevétel nagyság szerinti csökkenő sorrendben összegezve az összes bevétel meghatározó hányadát el nem érik; azaz addig a szintig, hogy az ezt követő kisebb díjcsomagok árváltozása az összesített (aggregált) árindexet érdemben ne befolyásolja.